

Alex Vanopslaghs folkemødetale

Taler

Alex Vanopslagh
Formand for Liberal Alliance

Dato

13. juni 2024

Sted

Hovedscenen, Allinge

Kommunale restauranter

Bornholm er og bliver drømmenes ø!

For tre år siden stod jeg her og fortalte jer om en drøm, jeg havde, om en fjern fremtid, hvor Danmark faktisk havde haft en borgerlig-liberal regering ledet af Liberal Alliance, der havde ført borgerlig-liberal politik.

Det var i sandhed et fremtidigt paradys, jeg drømte om, inden jeg vågnede igen her i det socialdemokratiske Danmark.

Nu har jeg igen haft en drøm om dansk politik, men denne gang var det lidt af et mareridt!

Jeg drømte, at det i Danmark var kommunen, som havde monopol på at drive restauranter.

Private eller selvejende restauranter var forbudt, eller i hvert fald reguleret så meget, at de stort set var forbudt.

Hvis danskerne ville ud og spise, skulle de altså tage til takke med kommunale standardløsninger, som nogle gange fungerede fint, men som oftest var meget grå og triste. Ventetiderne kunne nogle gange være flere måneder eller endda år før man kunne få et bord - så politikerne foretrak selv at tage deres frokostmøder ovre i Malmø.

Og gennem årene blev de her kommunale restauranter hele tiden dyrere og dyrere - men maden blev hverken bedre eller mere mættende. Menukortet var

stort set det samme som i 70'erne med landgangsbrød og rejcocktail, men sidste år i kommunernes økonomiaftale havde de dog indført grøn pesto, og om et par år ville der også komme rød pesto.

Men så drømte jeg, at nogle skøre folk fra Liberal Alliance foreslog, at når private aktører kunne levere så meget andet, burde de da også have lov til at prøve kræfter med at drive restauranter i konkurrence med kommunens restauranter?

Det skulle vi aldrig have sagt i Liberal Alliance.

Der lød et ramaskrig.

Først kom Enhedslisten og sagde, at mad jo er et basalt behov, som man ikke skulle kunne tjene penge på. Nej tak til profit-restauranter sagde de!

Det ville være umoralsk, hvis nogen fik lov til at tjene penge på folks behov for mad! Og skatterne skulle i øvrigt hæves, så der kunne blive råd til smør i stedet for margarine på de kommunale restauranter.

Så sagde en håndfuld borgmestre, at vi da skulle tænke på udkantsdanmark! Hvem kunne drive restauranter i Klitmøller eller Allinge, hvis ikke kommunen stod for det? For det kunne man da slet ikke tjene penge på, selv hvis man måtte.

Så kom Kommunernes Landsforening på banen og spurgte: "Hvem skal dog sørge for kvaliteten af de restauranter, hvis ikke kommunen driver dem?"

Hvis private drev restauranter, ville de jo bare servere sådan noget elendigt mad, fordi de ville spare på alle ingredienserne. Nej, sagde KL, kommunen må sikre, at alle måltider på restauranter er af ordentlig kvalitet - sådan som vi kender det fra plejehjemmene!

Og så satte de trumf på ved at fremhæve, at private restauranter kunne gå konkurs. Og hvor skulle folk så deres mad fra? Sikkert er det - sagde KL i mit mareridt - at private jo ind i mellem går konkurs, hvis nu de leverer dårlig mad og dårlig service.

Næh, så var det bedre med de kommunale restauranter, der kunne få lov at køre videre uanset hvor elendig mad og service, de havde. Dét er tryghed! Dét er kernevelfærd!

Så kom den offentlige fagbevægelse på banen. De sagde, at selvfølgelig skulle alle kokke og alle tjenere og alle opvaskere og alle bartenderere i dette land jo tjene det samme, hvis de havde samme uddannelse og anciennitet.

Nej, nej, nej. Hvis private kom til, kunne man jo risikere, at de bedste kokke fik højere løn end de kokke, som ikke var så dygtige. Nej, det ville ikke være fair! Løn skal ikke afhænge af præstationer - det skaber jo ulighed.

Også DJØF kom på banen til forsvar for det kommunale monopol på restauranterne. For tænk sig hvis nu, at private drev restauranter UDEN at have mindst 4-5 akademikere ansat til at lave holistiske udviklingsplaner og powerpræsentationer om restauranternes bidrag til FN's verdensmål. Nej, den slags er jo OGSÅ kernevelfærd.

Så skrev Politiken som altid en begavet leder, der gjorde det klart, at det ville være amerikanske tilstande at tillade den slags, for derovre bugnede det jo af private restauranter. Det ville være sådan noget, Donald Trump ville foreslå, hvis han kom til Danmark.

Men trods alle disse fremragende argumenter stod de skøre ultraliberalister fra Liberal Alliance alligevel fast på, at kommunen altså ikke behøvede at have monopol på at drive restauranter.

Så var alle de politiske kommentatorer i alle deres spændende programmer og podcasts og klummer i gang med at fortælle tusind forskellige udgaver af argumentet om, at Liberal Alliance - der altid havde været et liberalt og nytænkende parti og havde fået succes på at være et liberalt og nytænkende parti - løb en gigantisk risiko ved at mene noget, der var liberalt og nytænkende.

Samme analyse havde de ovre i Socialdemokratiet, der slikkede de sig om munden. For nu havde de alt, hvad de skulle bruge for at få den sure, vrisne, negative, socialdemokratiske skræmmekampagne i gang. Så de plastrede landet til med annoncer, der kunne fortælle borgerne, at Liberal Alliance drømte om, at kun de rige skulle have mulighed for at gå på restaurant.

Når Liberal Alliance stod på mål på noget så åndssvagt, tænkte socialdemokraterne, at det ville blive endnu en sikker valgsejr.

Men bedst som den store skræmmekampagne var gået i gang, vågnede jeg op fra min drøm med et sæt. Jeg blev nemlig vækket af et Wolt-bud, der ringede på.

For i virkeligheden har kommunen jo heldigvis ikke monopol på restauranter. Der er en sand mangfoldighed af tilbud - der er Geranium, der er McDonald's, der er Falsled Kro, ja, lige herhenne om hjørnet er der både et pizzeria og en fin restaurant med udsigt til havet. Der er Havnens Perle i Aarhus og fiskerestauranten V-Hav i Tranum. Og man kan endda få en stor del af det leveret til sin hoveddør i store dele af landet.

Ja, sådan går det altså, når der er fri konkurrence mellem forskellige udbydere.. Der bliver eksperimenteret og tænkt nyt, og det foregår i alle prisklasser. Den frie konkurrence og det frie initiativ har i lille Danmark givet os cirka 18.000 forskellige restauranter og caféer.

Men sådan er det til gengæld ikke ligefrem i velfærden. Uanset om det drejer sig om pasning af børn, plejehjem til ældre, hjælp til folk med sygdomme eller alle mulige andre velfærdsområder, så er de private velfærdstilbud undtagelsen - de offentlige er reglen.

De offentlige velfærdstilbud bliver år efter år efter år dyrere og dyrere og dyrere - men det er som regel kun det evigt stigende bureaukrati, som borgere og ansatte mærker til.

Der er i dagens Danmark en manglende vilje til at tænke nyt og bryde op i det her monopol.

Jeg tror på, at vi skaber fremtidens velfærdssamfund med mere tryghed, bedre velfærd og mere værdighed for alle danskere, ved at vi åbner for, at private får lov til at løse flere velfærdsopgaver. Vi betaler over skatten, men bevæger os væk fra tanken om, at kun kommunen kan levere velfærd, for ellers dør velfærdsbaby.

For med det private initiativ, frihed til at tænke nyt og ejerskab og ansvar på de enkelte velfærdstilbud, så opstår der nytænkning, der opstår fokus på borgeren

og der opstår mangfoldighed og forskellighed i tilbuddene.

Tag bare Tyskland som eksempel, hvor der er 100 % frit valg og fri konkurrence mellem plejehjemmene, som alle er drevet af private. Der er plejehjem for seksuelle minoriteter, plejehjem for naturelskere, ja, der er plejehjem for enhver smag.

Det er den slags der opstår af det frie initiativ.

I den her valgperiode har vi lavet politiske aftaler, som åbner en smule mere op for at fremtidens velfærdstilbud i højere er skræddersyet til de enkelte menneskers behov og ikke systemets behov for samlebandsløsninger.

Det er glædeligt – men vi er stadig alt for uambitiøse i at sætte velfærden fri fra bureaukrati, borgerne fri til at vælge og iværksætterne fri til at udfordre de offentlige velfærdsmonopoler.

Heldigvis var mit mareridt jo ikke virkelighed, men når man lytter til argumenterne mod at gøre op med kommunernes monopoler på velfærd, så borgerne får mere frit valg og konkurrence i velfærden - så er de argumenter lige så dårlige som argumenterne mod private restauranter.

Men hvis det står til os, kan dette mareridt snart få en ende, og vi kan få en nytænkning af hvordan vi indretter vores velfærdssamfund, så vi kan få skabt fremtidens velfærdssamfund.

Tak for ordet!

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Folkemødetale, Liberal Alliance, Politisk tale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/alex-vanopslags-folkemødetale-2024>